

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 96/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED] a [REDACTED], proti postupu riaditeľa Národnej kriminálnej agentúry, Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na tlačových konferenciách konaných 8. marca 2017 a 17. októbra 2017, proti upovedomeniu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky o odstúpení veci č. k. VII/1 Gv 173/16/1000-913 z 21. marca 2023 a proti upovedomeniu o vybavení podnetu č. k. VII/1 Gv 173/16/1000-921 z 18. mája 2023, uzneseniu Úradu inšpekčnej služby ČVS: UIS-30/OPBK-2023 z 20. júna 2023 a uzneseniu Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 4 Kn 146/23/1100-7 z 13. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

- Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
- Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. júna 2023, doplnenou podaním doručeným ústavnému súdu 3. októbra 2023, domáhajú vyslovenia porušenia čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a tiež čl. 47 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom riaditeľa Národnej kriminálnej agentúry, Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „NAKA“) na tlačových konferenciách konaných 8. marca 2017 a 17. októbra 2017, proti upovedomeniu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky o odstúpení veci č. k. VII/1 Gv 173/16/1000-913 z 21. marca 2023 a proti upovedomeniu

o vybavení podnetu č. k. VII/1 Gv 173/16/1000-921 z 18. mája 2023, uzneseníu Úradu inšpekčnej služby ČVS: UIS-30/OPBK-2023 z 20. júna 2023 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľa“) a uzneseníu Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 4 Kn 146/23/1100-7 z 13. septembra 2023 (ďalej len „uznesenie prokurátora“). Od ústavného súdu tiež sťažovatelia žiadajú, aby NAKA udelil príkaz ospravedlniť sa sťažovateľom za nepravdivé prednesené výroky a priznal im tiež primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 eur, a to každému z nich. Takisto žiadajú o ustanovenie právneho zástupcu na účely ich zastupovania v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, v ktorej sa sťažovatelia venujú podrobnému popisu priebehu trestného konania, vyplýva, že proti sťažovateľom bolo vedené trestné stíhanie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a pre ďalšie trestné činy, ktoré sa skončilo vydaním odsudzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/36/2018 z 25. septembra 2020 potvrdeného uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3To/3/2021 zo 7. júla 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti ústavný súd oboznamujú s priebehom úvodnej etapy označeného trestného konania vedeného voči ich osobám, v období ktorej mal vtedajší riaditeľ NAKA informovať verejnosť na dvoch tlačových konferenciách konaných 8. marca 2017 a 17. októbra 2017 o priebehu vyšetrovania v uvedenej trestnej veci a tiež o aktéroch vyšetrovanej trestnej činnosti. V ústavnej sťažnosti argumentujú, že prednesené informácie a výroky neboli primerane zdržanlivé, keďže sťažovateľov ešte pred tým, ako bola ich vina riadne preukázaná právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, riaditeľ NAKA prezentoval ako jasných páchatel'ov vyšetrovanej trestnej činnosti. Sú toho názoru, že takýmto informovaním verejnosti zo strany riaditeľa NAKA bol vo vzťahu k ich osobe porušený princíp prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru. Podľa ich vyjadrenia sa o existencii a obsahu označených tlačových konferencií dozvedeli až 11. októbra a 12. októbra 2021. Objasňujú, že sa prešetrenia označeného postupu riaditeľa NAKA domáhali aj podnetom adresovaným úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý ich prostredníctvom oznámenia o odstúpení veci č. k. VII/1 Gv 173/16/1000-913 z 21. marca 2023 informoval, že ich podanie označené ako podnet odstúpil na ďalšie konanie Úradu inšpekčnej služby. Toto odstúpenie napadli ďalším podnetom z 30. marca 2023, ktorý bol vybavený oznámením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 173/16/1000-921 z 18. mája 2023, v ktorom boli informovaní, že bolo odstúpenie veci vyhodnotené ako správny postup. Postup úradu špeciálnej prokuratúry jednak pri odstúpení veci a tiež pri vybavení ich opakovaného podnetu považujú za neodôvodnený, svojvoľný a zmätočný.

4. V doplnení ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 3. októbra 2023 sťažovatelia priložili uznesenie vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby, ktorým tento posúdil označenú postúpenú vec ako oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, pričom trestné oznámenie odmietol s konštatovaním, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania a ani na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Takisto k tomuto doplneniu ústavnej sťažnosti priložili uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry, ktorým bola posúdená ako nedôvodná sťažnosť sťažovateľov podaná proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa Úradu

inšpekčnej služby. Sťažovatelia obe tieto rozhodnutia považujú za svojvoľné a neodôvodnené, keďže podľa ich vyjadrenia neobsahujú dôkladnú a nestrannú analýzu všetkých relevantných skutočností.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti sťažovateľov je tvrdenie o porušení ich osobnostných práv v dôsledku neoprávneného zásahu, ku ktorému malo podľa mienky sťažovateľov dôjsť informovaním verejnosti zo strany riaditeľa NAKA v počiatočnej fáze prebiehajúceho trestného konania vedeného proti sťažovateľom, a to podľa tvrdenia sťažovateľov takým neprímeraným spôsobom, ktorý porušoval vo vzťahu k ich osobám princíp prezumpcie neviny. Nestotožňujú sa s postupom úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý postúpil Úradu inšpekčnej služby na vybavenie ich podnet, ktorým sa domáhali preskúmania označených vyjadrení riaditeľa NAKA prednesených na tlačových konferenciách. Nasledujúce uznesenie vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby a uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry hodnotia ako neodôvodnené, a teda arbitrárne rozhodnutia.

6. Zo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd zistil, že námietkami sťažovateľov o neoprávnenom zásahu do ich osobnostných práv zo strany príslušného funkcionára NAKA, ktorý mal podľa sťažovateľov spočívať v poskytnutí informácií o prebiehajúcom trestnom konaní týkajúcom sa sťažovateľov neprímeraným spôsobom, porušujúcim voči osobám sťažovateľov prezumpciu neviny, sa už v minulosti zaoberal, a to v konaní o ústavnej sťažnosti vedenom pod sp. zn. II. ÚS 86/2022, v ktorom uznesení zo 16. februára 2022 ústavný súd konštatoval, že orgánom verejnej moci, ktorý je v zmysle relevantnej právnej úpravy primárne kompetentný a zároveň spôsobilý zaoberať sa tvrdeniami sťažovateľov o neoprávnenom zásahu do ich osobnostných práv zo strany príslušného funkcionára NAKA, je príslušný všeobecný súd, čo bolo dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľov ako neprípustnej podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Podľa § 55 písm. a) zákona č. 314/208 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je návrh na začatie konania neprípustný aj vtedy, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol (okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené). Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd posúdil aktuálnu ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti námietok, ktoré smerujú proti postupu riaditeľa NAKA na špecifikovaných tlačových konferenciách ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol, keďže o identickej námietke sťažovateľov už ústavný súd rozhodol svojím predchádzajúcim uznesením.

7. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľov smerujúce proti postupu úradu špeciálnej prokuratúry, ktorým podnet sťažovateľov odstúpil na vybavenie Úradu inšpekčnej služby, ústavný súd konštatuje, že išlo o postup logický, a teda zákonný. Je totiž jasné a nespochybniteľné, že ochranu potenciálne porušených osobnostných práv sťažovateľov (ako už ústavný súd uviedol v konaní sp. zn. II. ÚS 86/2022) možno uplatňovať prostredníctvom civilnoprávnej žaloby, a v krajnom prípade prostriedkami trestného práva (a teda v rámci trestného konania o podozrení zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd

vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti týkajúcej sa namietaných upovedomení úradu špeciálnej prokuratúry, ktorými podanie sťažovateľov odstúpil na vybavenie Úradu inšpekčnej služby, ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

8. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby, ktorým bolo podanie sťažovateľov vyhodnotené ako trestné oznámenie a toto odmietnuté podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v zmysle princípu subsidiarity, zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, že o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán verejnej moci. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy, resp. iné orgány verejnej moci a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo (vrátane iných orgánov verejnej moci) a ústavný súd až subsidiárne. Vo vzťahu k označenému uzneseniu vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby disponovali sťažovatelia opravným prostriedkom – sťažnosťou, ktorú aj využili. O sťažnosti bola oprávnená a povinná rozhodnúť krajská prokuratúra. Sťažnosť tak predstavovala účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľov vo vzťahu k prvostupňovému uzneseniu vyšetrovateľa. Existencia sťažnostného konania pred krajskou prokuratúrou nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o prvostupňovom uznesení vyšetrovateľa, keďže sťažnosť v danom prípade predstavuje účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľov v označenej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

9. Sťažovatelia napadnuté uznesenie krajskej prokuratúry považujú za neodôvodnené, keďže podľa ich stručného vyjadrenia neobsahuje dôkladnú a nestrannú analýzu všetkých relevantných skutočností. Okrem tohto všeobecného tvrdenia námietku nijako nerozvádžajú a nekonkretizujú. Ústavný súd po tom, čo sa oboznámil s odôvodnením uznesenia krajskej prokuratúry, konštatuje, že sa v žiadnom prípade nemožno s takýmto tvrdením sťažovateľov stotožniť. Sťažovateľom bolo v odôvodnení rozhodnutia krajskej prokuratúry zrozumiteľným a náležitým spôsobom vysvetlené, že v posudzovanom prípade objektívna ani subjektívna stránka trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa naplnená nebola, keďže dotknutý funkcionár postupoval pri poskytovaní informácií v medziach normujúcich poskytovanie informácií (Trestný poriadok a špecifikované nariadenie ministra vnútra) o odhaľovaní a objasňovaní trestnej činnosti hromadným informačným prostriedkom. Podľa krajskej prokuratúry dotknutý funkcionár počas tlačových konferencií nezverejnil nepravdivé informácie, nevyjadroval sa k otázke viny, nekonkretizoval osoby obvinené z vyšetrovanej trestnej činnosti, nezverejnil chránené osobné údaje a ani skutočnosti súkromného charakteru. Nad rámec krajská prokuratúra interpretovala, že nie každé porušenie zákona zo strany verejného činiteľa naplnia skutkovú podstatu trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že krajská prokuratúra (spolu s Úradom inšpekčnej služby) venovala trestnému oznámeniu sťažovateľov náležitú pozornosť, keď v konaní o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľov postupovala v zmysle zákonných ustanovení (§ 192 a nasl. Trestného poriadku) a jej postup, v rámci ktorého vyjadrila odôvodnený právny názor na zistený skutkový stav, spĺňa náležitosti

predpokladané Trestným poriadkom. Ústavný súd konštatuje, že postup krajskej prokuratúry nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny a právne závery ňou vyslovené je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Je preto toho názoru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúcej krajskej prokuratúry, ktorá konštatovala vecnú správnosť prvostupňového uznesenia vyšetrovateľa, sú v danom prípade zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy, dohovoru a charty. Pripomína, že sťažovatelia ako oznamovatelia trestného činu majú zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s ich oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemajú však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal ich predstave (napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09, I. ÚS 229/2020). Ústavný súd tiež pripomína, že trestné právo je prostriedkom *ultima ratio*, čo znamená, že má byť použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti (hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví) nie sú dostatočné, boli už vyčerpané, sú neúčinné, prípadne sú zjavne nevhodné (pozri sp. zn. I. ÚS 229/2020). Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavnú sťažnosť sťažovateľov v označenej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

10. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiadala, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

11. Ústavný súd dospel k záveru, že v prípade sťažovateľov nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel.

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu